

NIEUWSBRIEF no. 26

April 2012

De NBV Nieuwsbrief komt tweemaal per jaar uit en wordt gratis verspreid onder leden van de Nederlandse Bodemkundige Vereniging. De Nieuwsbrief en andere informatie staan ook op de website: www.bodems.nl

NBV Dagelijks Bestuur

Voorzitter: Marthijn Sonneveld marthijn.sonneveld@wur.nl
Vice-voorzitter: Linda Nol l.nol@cah.nl
Secretaris-Penningmeester: Jan Peter Lesschen janpeter.lesschen@wur.nl

Bijdragen voor de Nieuwsbrief sturen aan: Jan Peter Lesschen, Secretaris-Penningmeester NBV, p/a Alterra, Postbus 47, 6700 AA Wageningen, janpeter.lesschen@wur.nl

In deze nieuwsbrief is een nieuwe rubriek opgenomen, namelijk 'Foto uit de oude doos', hierin wordt een foto uit het NBV archief belicht. NBV leden Stef Hoogveld en Stephan Mantel maken een inventarisatie van het archief van de NBV en mogelijkheid om het archief te conserveren en te ontsluiten. Deze keer brengt dit ons terug in de tijd naar de tweede themadag van de NBV, die tweeëneenhalve dag duurde (24-26 sept 1936) en waarin een gezelschap van 40 heren in het gebied rond Wageningen maar liefst 31 profielkuilen bestudeerde.

Daarnaast de oproep voor eventuele aanvullingen van de Canon van de Nederlandse Bodemkunde die in 2010 is verschenen. Deze is te vinden op <http://www.bodems.nl/canon/>. Oplettende lezers zullen gemerkt hebben dat een aantal belangrijke vensters vooralsnog ontbreken. Zo is er bijvoorbeeld nog geen venster van Edelman. En mogelijk blijken er nog wel meer vensters te ontbreken. Ideeën of bereidheid om hieraan te werken? U kunt daarvoor contact opnemen met de secretaris van de NBV.

Inhoud Nieuwsbrief 26

Aankondiging voorjaarsthemadag.....	2
Terugblik themadag innovatieve onderzoekstechnieken	2
Uit de oude doos	3
Alumni onderzoek Master of Soil Science.....	5
Spannende thriller over verdwenen Wageningse bodemkundige.....	6
Uitreiking Hissinkprijs aan Jim van Belzen.....	7
Presentatie Geochemische Bodematlas van Nederland.....	9
Verslag Algemene Leden Vergadering 2011	9
Verslag Algemene Bestuursvergadering 2012.....	10
NBV financiën.....	13
Agenda	15

Aankondiging voorjaarsthema dag

Aardkundige waarden worden steeds meer herkend en erkend als bijzondere waarden van het Nederlandse landschap. Wat gebeurt er tegenwoordig op het terrein van aardkundige waarden? Hoe aardkundige waarden te integreren in ruimtelijke ordening? Wat is de maatschappelijke betrokkenheid bij aardkundige waarden? Om antwoorden te krijgen op deze vragen organiseert de NBV in samenwerking met de provincie Noord-Holland op vrijdag 11 mei een themadag over Aardkundig erfgoed. Op deze themadag wordt vanuit verschillende invalshoeken een licht geworpen op dit thema.

De ochtend bestaat uit enkele inhoudelijke bijdragen van Hanneke van den Ancker, Gilbert Maas en Bart Makaske, Rob Adriaans en Eric Khodabux. In de middag is er een excursie in de omgeving van Haarlem. Onder de deskundige leiding van Wim de Gans zullen we een bezoek brengen aan de strandwal van Spaarnwoude en de omgeving daarvan. Ook zullen we een kijkje nemen bij Ruigoord, richting Amsterdam. Niet alleen vanuit cultureel oogpunt; maar ook vanuit aardkundig oogpunt een bijzondere omgeving! Tijdens de busreis zullen we verder kennismaken met de mooie omgeving van Haarlem.

Aanmelden kan nog tot 4 mei via www.bodems.nl. Er kunnen maximaal 50 mensen deelnemen aan deze dag, dus zorg dat U op tijd bent! Een routebeschrijving naar Hotel Haarlem Zuid kunt u hier vinden: <http://www.hotelhaarlemzuid.nl/nl/route/routebeschrijving>

Terugblik themadag innovatieve onderzoekstechnieken

door Linda Nol

Op vrijdag 16 december 2011 heeft de NBV, samen met Jong SKB, Witteveen+Bos en Medusa Explorations, de 'Themadag innovatieve onderzoekstechnieken in landbouw en milieu' georganiseerd. Voor ongeveer 80 toehoorders opende Willem Hendriks (Witteveen+Bos) de ochtend. Bij het thema landbouw gingen Arnaud Temme (WUR), Martin Duikers (CAH) en Jan Ties Malda (Altic) in op het modelleren en in kaart brengen van de intensiviteit van de Europese landbouw, de ontwikkelingen in het landbouwkundig onderwijs in de afgelopen 40 jaar en nieuwe technieken die door Altic worden toegepast in de landbouw. Drie verschillende invalshoeken die elkaar echter goed aanvulden en belangrijke punten aanstipten. Op de bijdragen van de verschillende sprekers volgde een levendige discussie. Aansluitend werd de NBV Hissinkprijs uitgereikt aan Jim van Belzen met zijn onderzoek naar regressie van schorren. Een weergave van zijn onderzoek kunt u verderop in deze nieuwsbrief lezen.

Bij het thema milieu liet Henri Schouten (ABdK) zien hoe historisch onderzoek, het gebruik van slimme meettechnieken én beleidskeuzes het probleem van zinkassen in wegen in de Kempen hanteerbaar hebben gemaakt. Arthur de Groof (SIKB) gaf een overzicht van regelgeving voor ander bodemonderzoek. Robert-Jan Stuit (MWH) gaf zijn kijk op het omgaan met VOCl verontreinigingen en benadrukte de noodzaak van een conceptueel

model. Jan Zwanenburg (Provincie Limburg) en Ronald Koomans (Medusa) vervolgden met een duo-presentatie over de wisselwerking tussen opdrachtgever en expert in het onderzoeken van voormalige stortlocaties. Dirk de Kramer sloot het thema milieu af met een presentatie over het Smart Tailings concept, een platform van bedrijven dat concepten ontwikkelt en uitvoert voor het op een slimme manier omgaan met mine tailings.

In het middagdeel werd de infomarkt opgestart met pitches van de een tiental standhouders. Alle bedrijven maakten snel en enthousiast duidelijk wie ze zijn, wat ze doen en waar ze stonden op de markt. De rest van de middag werd gevuld met vele discussies, informatie en gesprekken bij en naast de standjes met een borrel tot besluit. Kortom een inspirerende dag! Presentaties en foto's van deze themadag zijn te downloaden op de NBV website (www.bodems.nl).

Uit de oude doos

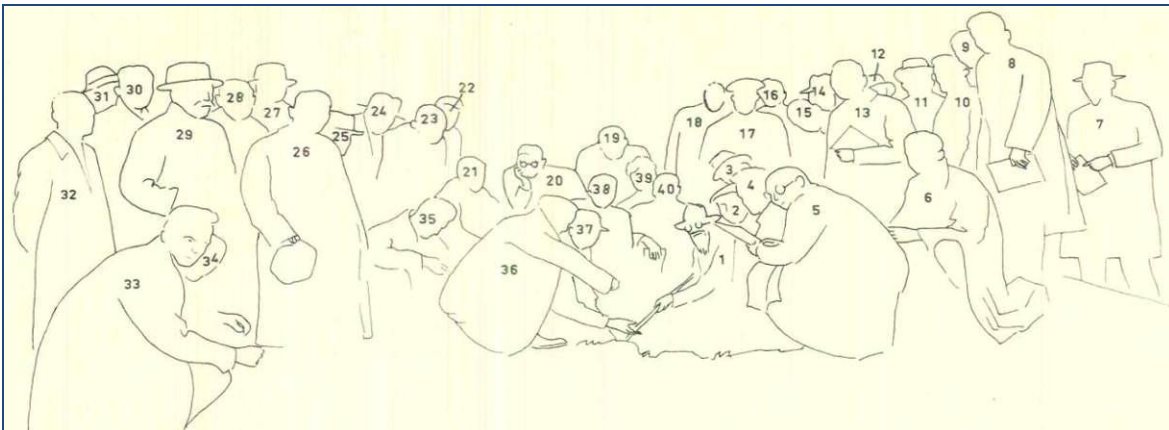
door Stephan Mantel (stephan.mantel@wur.nl)

“Ook in Nederland zijn de verhoudingen zoo, dat van regionaal grondonderzoek alleen dan goede resultaten te verwachten zijn, indien dat onderzoek op kennis van het landschap is gebaseerd”, zei Prof. Edelman tijdens zijn voordracht op de tweede wetenschappelijke bijeenkomst van de “Nederlandse sectie van de Internationale Bodemkundige Vereniging”, gehouden op 24, 25 en 26 september 1936 in Wageningen. Het thema van de bijeenkomst was “Het Bodemprofiel”. De voordracht van Edelman werd gevolgd door een presentatie van Dr. Ir. W.A.J. Oosting, over de “Bodemkunde van de Veluwe en de Geldersche vallei”. Het onderzoek van Oosting, die het voorjaar van 1936 was gepromoveerd op het proefschrift “Bodemkunde en bodemkartering in hoofdzaak van Wageningen en omgeving”, stond centraal tijdens deze bijeenkomst.

De veldexcursie (25 en 26 september) leidde de deelnemers langs maar liefst 31 profielen, onder meer bij Oranje Nassau's Oord, de Wageningse Eng, de Bennekomse laagterrasgronden en de Nude. De mogelijkheid van een bodemkaart van Nederland werd uitgebreid bediscussieerd, maar, op afzienbare termijn, niet haalbaar geacht. De bijeenkomst werd bijgewoond door 60 leden en genodigden, waaronder, behalve Edelman en Oosting, onder meer Dr. D.J. Hissink (voorzitter van de vereniging), Dr. F.A. van Baren, prof. E.C.J. Mohr en Dr. Ir. A.J. Zuur.

Bespreking van de bodem in een boomgaard in Bennekom, 25 september 1936.

1 Oosting W.A.J. Dr	15	29 Hissink D.J. Prof
2 Visser, W.C.	16 v.Poeteren	30 v.d Kloet W.G.
3 Zuur A.J. Dr	17 Banga O.	31 Wolterson J.F.
4 Edelman C.H. Prof.Dr.Ir.	18 Steggewentz	32 v.d Muyzenberg E.W.B.
5 Eshuis J.A.	19 Penders J.M.A.	33 Veenstra
6 v.Baren, F.A.	20 Veenstra G.	34 Rosanow M.
7 Jeswiet Prof.	21 Freeve J.	35
8 Domingo W.R.	22 Vlieger J.	36
9	23 v. Stuivenberg J.H.M.	37 des Engelse P.A.
10 de Hulster I.A.	24 v Panhuys	38 Vermaat J.A.
11 Visser, M.F.	25 Oestreich K.	39 Pijls F.W.G.
12	26 Thierry J.W. Prof. Ir	40 Crommelin R.D. Dr
13 de Vries, O Prof. Dr.	27 Bijl	
14 Huizinga T.K.	28 v.d. Spek Jac. Dr.	

Foto C. Sectie Nederland der I.B.V. Tweede wetenschappelijke bijeenkomst te Wageningen.
24, 25 en 26 September 1936
Proefkuil in boomgaard.

Alumni onderzoek Master of Soil Science

door Linda Nol

Het KLV (alumni vereniging van de WUR) heeft recent een groot loopbaanonderzoek gehouden onder de alumni van de WUR. In totaal hebben er 1204 alumni aan het onderzoek meegedaan, waarvan 13 oud-studenten (10 vrouwen en 3 mannen) van de Master of Soil Science (MSS). Aangezien deze master in de huidige vorm pas sinds 2004 bestaat is het aantal afgestudeerden beperkt, in totaal 58 afgestudeerden tot 2011. Deze 13 MSS alumni zijn dan ook nog vrij jong (9 zijn jonger dan 30 jaar) en 12 van de 13 hebben de Nederlandse nationaliteit (1 komt uit Azië). Hier volgt een verslag van dit onderzoek, de uitgebreide resultaten zijn op te vragen bij de KLV.

De opleiding

Tijdens de Master hebben de studenten grotendeels hun stage of afstudeervakken gevolgd aan de Wageningen Universiteit. Vijf MSS alumni zijn bezig met een promotieonderzoek. Van alle alumni is 25% bezig met promotieonderzoek. Van de alumni die niet begonnen zijn aan een promotietraject geeft 10-15% aan dat ze nooit aan een promotieonderzoek begonnen zijn omdat ze geen promotieplek konden vinden, de rest geeft grotendeels aan dat ze er geen zin in hadden. Ongeveer de helft van de promovendi doet dat aan de Wageningen Universiteit.

Na het afstuderen

Direct na het afstuderen was slechts 1 van de 13 alumni onvrijwillig werkloos, bij alle alumni was dit percentage 23%. Momenteel hebben 8 MSS alumni minder dan 5 jaar werkervaring, 3 vijf tot tien jaar ervaring en 1 meer dan tien jaar werkervaring. De alumni zijn nog geen job hoppers, 8 MSS alumni hebben één functie bekleed, over alle alumni ligt dat percentage lager (30%). Gemiddeld hebben de MSS alumni 1,5 functie bekleed tegen 2,5 voor alle alumni. Ongeveer 90% van de MSS alumni en van alle alumni hebben na het afstuderen langer dan een jaar in het land waar ze nu wonen gewerkt.

De huidige functie

Alle 13 oud-studenten MSS hebben momenteel betaald werk voor 12 uur per week of meer (van alle alumni is dat percentage 80%). Gemiddeld is de MSS alumni 2,9 jaar werkzaam in de huidige functie, bij alle alumni is het gemiddelde 2,5 jaar. De meeste zijn werkzaam in een onderzoeksfunctie, daarnaast zijn de MSS alumni vooral werkzaam in advies, voorlichting, kennisoverdracht en technische functies. Voor alle alumni zijn naast onderzoeksfuncties ook beleids-, bestuurs- en managementfuncties in trek. Van de MSS alumni zijn er 6 werkzaam bij ingenieurs- en adviesbureaus, 5 bij andere universiteiten dan de Wageningen Universiteit, 1 bij de overheid en 1 bij een onderzoeksinstelling. Voor alle alumni zien we vooral een grote verdeling over de verschillende sectoren. De opleiding is niet voor niets geweest, want 7 MSS alumni geven aan dat ze in sterke mate gebruik maken van hun kennis opgedaan tijdens de opleiding en voor 3 MSS alumni geldt dit zelfs in zeer sterke mate. Over alle alumni is dat iets lager: 22% zegt in zeer sterke mate gebruik te maken van de kennis opgedaan tijdens de opleiding, 34% in sterke mate en 29% in enige mate. Grotendeels zitten de alumni niet in leidinggevende functies, 3 van de 13 geven leiding aan 1 tot 9 personen, de anderen niet. Bij alle alumni ligt dit percentage op 68% en resp. 23%. De alumni hebben voor het grootste deel een baan op WO-niveau (62% van de MSS alumni en 55% van alle alumni).

De alumni zijn harde werkers, gemiddeld werken ze 38 uur per week (geldt voor MSS en voor alle alumni). Ongeveer de helft van de alumni heeft een vaste aanstelling en de helft heeft een tijdelijke aanstelling. Heel interessant is natuurlijk ook wat er verdient wordt; de mediaan bruto maandsalaris ligt op €2600 voor de MSS alumni en op €2500 voor alle alumni. De alumni zijn grotendeels werkzaam

in grote organisaties/bedrijven met meer dan 500 personen. Van de MSS alumni is 77% werkzaam in Nederland, voor alle alumni is dat percentage 57%, de andere alumni zijn voornamelijk werkzaam in een ander Europees land, Afrika en Azië.

Op zoek naar (ander) werk?

Van de MSS alumni zijn 9 van de 13 niet op zoek naar ander werk, de rest geeft aan dat nu niet te zijn, maar binnen twee jaar wel op zoek te gaan. Van alle alumni is 27% actief op zoek naar (ander) werk, 27% gaat binnen twee jaar op zoek naar (ander) werk en 39% gaat niet op zoek naar (ander) werk.

Spannende thriller over verdwenen Wageningse bodemkundige

door Theo Edelman

Op 8 maart 2012 was het een drukte van belang in de openbare bibliotheek van Wageningen. Almar Otten, in 1989 afgestudeerd als cultuurtechnicus aan de Landbouw Universiteit, presenteerde daar zijn historische thriller Blauw Goud. De bibliotheek zat bomvol!

In Blauw Goud speelt een historisch getijdenboek een belangrijke rol. Dat boek is bijzonder vanwege het veelvuldig gebruik van de kleur blauw, een pigment dat in die tijd uiterst zeldzaam was en zelfs duurder dan goud. Het getijdenboek was ooit eigendom van een Wageningse bodemkundige, die dertig jaar geleden spoorloos is verdwenen is. De zoon van de bodemkundige erft het boek van zijn moeder. Hij denkt dat het hem de weg naar zijn vader kan wijzen. Na een reeks mysterieuze gebeurtenissen blijkt dat iemand met bijzonder slechte bedoelingen achter het verloren gewaande meesterstuk aanzit.

De thriller heeft inmiddels prima recensies ontvangen. Boek magazine schreef het volgende:

'Otten heeft er een spektakelstuk van gemaakt. Zonder moeite verbindt hij het getijdenboek met onderwerpen als schaarse grondstoffen en de tegenstelling tussen kapitalisme en communisme. Ook is hij niet bang om het verhaal breed uit te laten waaieren, waardoor Blauw Goud een rijk en vol boek is, dat bovendien boeit tot op de laatste bladzijde.' Ook Crimezone was lovend: *'Behalve dat het verhaal spannend, mysterieus en onvoorspelbaar is, is het constructief bijzonder ge(s)laagd.'* Ik kan dat alleen maar beamen. Het is een thriller om in één ruk uit te lezen.

Het boek speelt zich voor een deel af in Wageningen wat het extra interessant maakt voor (ex-)inwoners van deze stad. Ook leuk om als relatiegeschenk weg te geven!

Uitreiking Hissinkprijs aan Jim van Belzen

De Hissinkprijs voor de beste bodemkundige scriptie is op vrijdag 16 december 2011 uitgereikt aan Jim van Belzen. Hij kreeg de prijs voor zijn onderzoek naar de verstoring en herstelprocessen bij de ontwikkeling van de schorren in het Westerscheldegebied. In het onderzoek dat Van Belzen heeft uitgevoerd in het kader van zijn masteropleiding bij de faculteit Natuurwetenschappen aan de Open Universiteit, toont hij aan dat de erosie en hergroei van schorren volgens wiskundige wetten verloopt. 'De jury acht de combinatie van het onderzoek naar ruimtelijke structuur aan de hand van dertig jaar luchtfoto's in combinatie met een mathematisch model uniek en baanbrekend. Het maatschappelijke karakter van deze scriptie wordt sterk neergezet doordat het oppervlakte schorren in de wereld achteruitgaat.' aldus de jury van de NBV Hissinkprijs.

De Hissinkprijs wordt jaarlijks toegekend aan een student van een universitaire- of hbo-opleiding die in het voorafgaande jaar de beste scriptie of het beste afstudeerverslag heeft geschreven op bodemkundig terrein. De uitreiking vond plaats tijdens de najaarsthemadag 'Innovatieve onderzoekstechnieken' in Deventer.

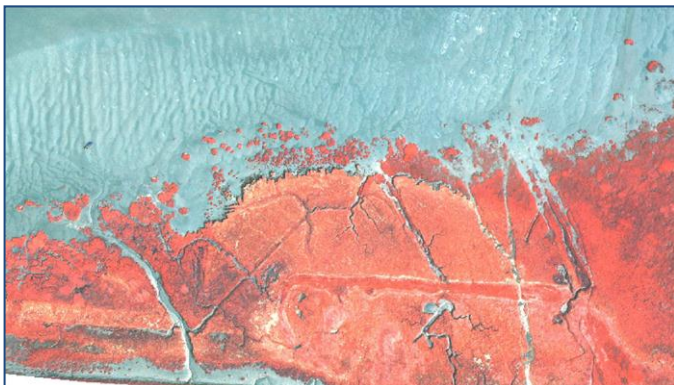

Schelde-problematiek

Net als in veel andere estuaria, kampt de Westerschelde met tegenstrijdige belangen. Economische belangen verlangen dat de vaargeul goed bevaarbaar is, zodat steeds grotere schepen de havens kunnen bereiken. Aan de andere kant gaan deze verdiepingen ten koste van de veiligheid en natuurlijkheid van het estuarium. De verdiepingen zorgen voor een groter volume water dat de zeearm in- en uitstroomt. Gevolg: een toename van het getijdenverschil, en daarmee de kans op overstromingen, als wel, krijgt de inter-getijde natuur het zwaarder, omdat stromingspatronen veranderen.

Schorren en slikken

De twee belangrijkste ecosysteem typen in de Westerschelde zijn de schorren en slikken elk met hun eigen karakteristieke samenstelling en waarde. Schorren zijn eigenlijk zoutwater moerassen met verschillende zeldzame zoutminnende plantensoorten. Door hun ligging en begroeiing bieden ze tevens een golfdempende werking waardoor dijken ontlast worden. Slikken zien er kaal en verlaten

uit. Zeker als je eens over een slikplaat in het midden van de Westerschelde struint bekruipt je het gevoel dat je rondloopt in een verlaten woestijn. Maar niets is minder waar. Het bodemleven op deze slikken is enorm rijk en daarmee een belangrijk foerageergebied voor vele vogels.

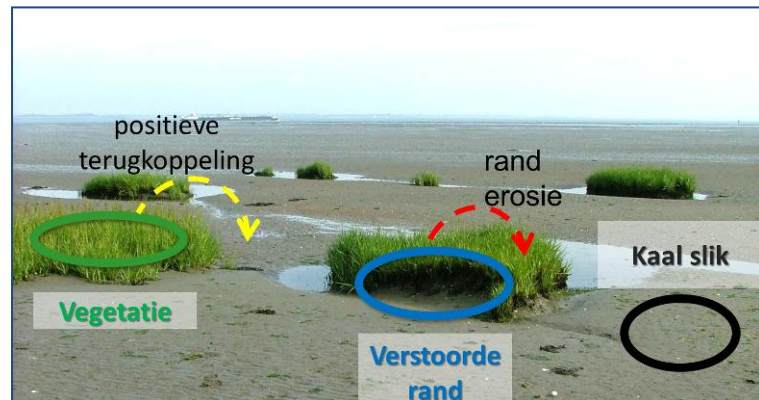
Erosie en hergroei

Op het grensvlak van slik en schor wordt het schaakspel tussen vegetatie en slik

uitgespeeld. De pioniersoort Engels slijkgras (*Spartina anglica*) vangt slik in, in het bladerdek, en vormt daardoor een mozaïek van verhoogde pollen op het slik. Het invangen van slik is weer voordelig omdat deze terrestrische plant toch ook liever niet met zijn voeten in het zoute water staat. De invang van slik zorgt dus voor een zichzelf versterkende terugkoppeling tussen slikinvang en groei. Echter, het hoogteverschil tussen de pol en het slik is ook een aangrijpingspunt voor verstoringen door golfslag. Er is een gerede kans dat de rand van een pol door blootstelling aan golfslag verstoort raakt en begint te eroderen. Eenmaal verstoord, zal de erosie als een lopend vuurtje de rest van de pol eroderen. Hierdoor kunnen dus cycli van schorerosie en hergroei ontstaan die de ruimtelijk dynamiek van het schor bepalen.

Rommelig, maar voorspelbaar

Erosie en hergroei van schorren lijkt dus volgens bepaalde vaste spelregels te verlopen. Om deze aanname te testen heb ik gekeken naar de ontwikkeling van schorren op luchtfoto's over een periode van ongeveer 30 jaar. Hierop is inderdaad te zien dat erosie en hergroei de belangrijkste processen zijn die de dynamiek van de pioniervegetatie bepalen. Maar deze

analyse liet ook zien dat er een voorspelbaar patroon in de ruimtelijk structuur van de pollen aanwezig is. Dit is geen mooi regelmatig, maar een rommelig patroon. Veel kleine polletjes liggen kris kras door elkaar met grotere pollen. Echter, afhankelijk van de mate van verstoring en hergroei verandert de verdeling van grote en kleine pollen op een voorspelbare manier. Simulaties met een ruimtelijk model onderbouwde deze bevindingen verder. Dit wil zeggen dat we ruimtelijke patronen in schorrenvegetatie kunnen gebruiken als indicator voor hydrodynamische stress. Dit maakt het mogelijk met behulp van luchtfoto's een vinger aan de pols te houden van de schorrenontwikkeling.

Complexe systemen in een veranderende wereld

De enorme snelheid waarmee onze wereld aan het veranderen is vraagt van ons dat we beter gaan begrijpen hoe ecosystemen en andere complexe systemen hierop reageren. Wat maakt ecosystemen robuust, en wat maak ze fragiel? Mijn onderzoek aan de erosie en hergroei van schorren is exemplarisch voor het, vaak onverwachte (en soms toch voorspelbare), gedrag dat dergelijke complexe systeem kunnen hebben. Het begrijpen van dergelijke terugkoppelingsprocessen in een netwerk van (ruimtelijke) interacties kan ons niet alleen leren hoe een specifiek ecosysteem, als het schor, reageert op veranderende omstandigheden, maar kan ons ook inzichten verschaffen in het gedrag van andere complexe systemen. Het is aan ons, milieuwetenschappers, de taak om ook de regels van deze andere complexe schaakspellen beter te begrijpen.

Jim van Belzen is nu werkzaam als ecooloog aan het Koninklijk Nederlands Instituut voor Zeeonderzoek (NIOZ) te Yerseke. Hier werkt hij binnen het EU project THESEUS aan de effecten van klimaatverandering en zeespiegelstijging op kustecosystemen. Je kunt zijn onderzoek volgen op zijn persoonlijke website: <http://people.zeelandnet.nl/jbelzen>.

Indiening voor Hissinkprijs 2011

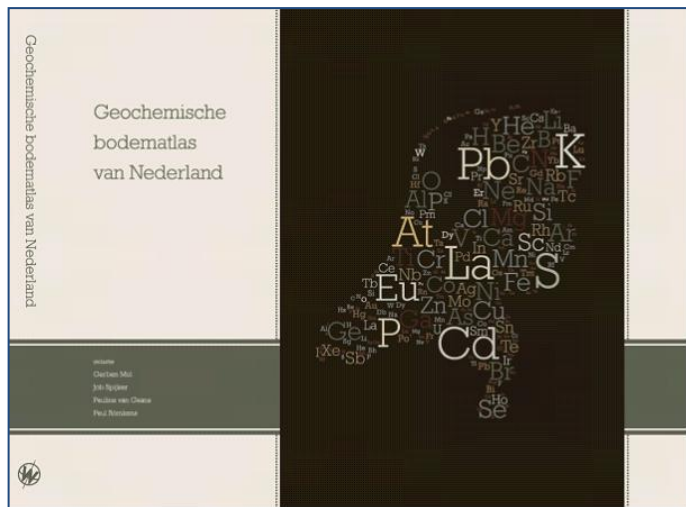
Goede bodemkundige scripties uit 2011 kunnen tot 1 juli worden ingediend bij Linda Nol voor de Hissinkprijs 2011. De jury, bestaande uit dr. Linda Nol, dr. Boris Janssen en dr. Jan Willem van Groenigen, let op vier aspecten: de wetenschappelijke kwaliteit, het innovatieve karakter, de maatschappelijke relevantie en de communicatieve kwaliteit (redactie, stijl, taal, vormgeving).

Presentatie Geochemische Bodematlas van Nederland

De afgelopen 10 jaar is er door de Universiteit Utrecht, TNO, Deltares, Alterra, en het RIVM gewerkt aan de totstandkoming van een Geochemische bodematlas van Nederland. Nu is het dan zover: de atlas is af en wordt op 4 juni gepresenteerd tijdens een symposiummiddag bij het RIVM.

Deze Geochemische Bodematlas geeft een uniek overzicht van de chemische samenstelling van de bodem in Nederland. Bodemonsters van meer dan 350 locaties zijn geanalyseerd op meer dan 40 chemische elementen. De Atlas geeft niet alleen informatie over de door de mens beïnvloede toplaag van de bodem, maar ook over de dieper gelegen C-horizont die nog niet of nauwelijks door de mens is beïnvloed. De lijst van elementen omvat uiteraard bekende metalen als cadmium, koper en lood en relevante meststoffen als fosfor en kalium. Daarnaast geeft de Atlas ook inzicht in gehalten van elementen waarvan minder bekend is, zoals thallium, uranium en lithium. Totaalgehalten alleen geven onvoldoende inzicht in de beschikbaarheid of het risico van chemische elementen voor planten, dieren, en mensen. Daarom presenteert deze Atlas ook meetresultaten van aanvullende bepalingen die de 'reactieve' en de 'beschikbare' fracties van de elementen in de bodemonsters benaderen. Daarmee is de Geochemische Bodematlas van Nederland de eerste in zijn soort en een uiterst waardevol hulpmiddel bij o.a. de evaluatie van andere gegevensbronnen, normstelling voor de bodem, en bij milieukundige en ecologische risicobeoordelingen.

Vier gastsprekers zullen de atlas belichten vanuit hun werkveld: Sandra Boekhold vanuit het beleid, Theo Edelman vanuit de adviespraktijk, Rob Comans vanuit het onderwijs, en Leo Posthuma vanuit het onderzoek. Daarnaast zullen de redacteuren een toelichting geven op de inhoud van de atlas en de mogelijke toepassingen van de gegevens die in de atlas worden gepresenteerd. Deelname aan het symposium is gratis. U kunt zich aanmelden door een email te sturen naar ler@rivm.nl, onder vermelding van naam, bedrijf en e-mail adres. Meer informatie over de atlas krijgt u via <http://www.geochemischebodematlas.nl>. De atlas is binnenkort verkrijgbaar als boek en open access publicatie via <http://www.wageningenacademic.com/geo>.

Verslag Algemene Leden Vergadering 2011

De Algemene ledenvergadering van de NBV werd gehouden in het gebouw van Witteveen + Bos in Deventer, aansluitend op de najaarsthemadag 'innovatieve onderzoekstechnieken'. Naast het DB waren er 7 leden aanwezig. De voorzitter, Marthijn Sonneveld, meldt hij dat nieuwe leden nu standaard een welkomstbrief krijgen. Joke van Wensem is vanuit de TCB een nieuw lid in het Algemeen Bestuur. Er wordt voorgesteld om de voorjaarsthemadag rond het thema aardkundige waarden te houden in samenwerking met een provincie (Noord-Holland of Gelderland). Het idee is

om ook een link te leggen met de verkiezing van het bodemprofiel per provincie. Gesuggereerd wordt om met Drenthe te beginnen waar Tanja Klip bodemambassadeur is. Extra exposure zou ook gecreëerd worden rond een IPO vergadering.

De kascontrole over 2010 en van de lustrumcommissie is uitgevoerd door Theo Edelman en Stef Hoogveld. Het verslag wordt toegelicht door Theo Edelman. De controle is goed verlopen, maar er zijn wel een aantal aanbevelingen, waaronder een betere boekhouding en het opnemen van een jaarlijkse reservering voor grote uitgaven (lustrum, reizen naar IUSS congres). De ALV keurt de jaarafrekening van 2010 en de afrekening van de jubileumcommissie goed en verleent decharge aan de penningmeester (Stefan Mantel) en de kascontrolecommissie. Theo Edelman geeft aan dat hij eventueel samen met Stef Hoogveld beschikbaar is voor de kascontrolecommissie voor het komende jaar.

Marthijn Sonneveld doet kort verslag van het afgelopen jaar waaronder de voorjaarsthemadag 'Bodem en Energie', de Hissinkprijs, de Wageningen Soil Meeting en de verkoop van de jubileumboeken. De ALV komt met de suggestie om resterende boeken eventueel aan te bieden aan middelbare scholen via aardrijkskunde leraren, of via een link met het programma 'Nederland van boven'. Tijdens de rondvraag geeft Harco Jellema een cd met de administratie van de jubileumcommissie voor het NBV archief. Els Couenberg suggereert iets te doen met de bodem in de stad. In Duitsland is men ook erg actief op dit terrein en er zou iemand uit Duitsland als spreker uitgenodigd kunnen worden voor een toekomstige themadag.

Verslag Algemene Bestuursvergadering 2012

Maandag 5 maart 2012, Wageningen

Aanwezig: Chantal Hendriks, Susanne Hof, Theo Edelman, Boris Jansen, Jan Peter Lesschen, Stephan Mantel, Ronald Muntjewerff, Saskia Keesstra, Marthijn Sonneveld, Maurits van den Berg, Stef Hoogveld, Marjoleine Hanegraaf, Rob Henneman, Henk van Reuler, Joke van Wensem.

Afwezig met kennisgeving: Jantiene Baartman, Marien de Bakker, Hans Huisman, Karsten Kalbitz, Pauline van Gaans, Linda Nol, Jos Vink

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter verwelkomt de aanwezigen en stelt de agenda vast. Joke van Wensem wordt welkom geheten als nieuw lid in het AB.

2. Mededelingen Dagelijks Bestuur

- Marthijn Sonneveld blikt terug op de najaarsthemadag en ALV van december 2011. Er zijn veel positieve reacties teruggekomen. Saskia Keesstra ontvangt graag een lijst van de deelnemende bedrijven i.v.m. de tweede te organiseren Wageningen Soil Meeting.
- Saskia Keesstra vertelt over de Wageningen Soil Meeting in september 2011 die erg succesvol was. Vanuit het Centrum Bodem is besloten hier een 3-jaarlijks vervolg aan te geven en in 2014 wordt een tweede meeting georganiseerd.
- Marthijn Sonneveld meldt dat we een reactie terug van Koningin Beatrix op onze brief over haar kersttoespraak. Theo Edelman suggereert dit op de website te melden.

3. Notulen AB vergadering 15 maart 2010

- Naam van Joke van Wensem en Sandra Boekhold zijn gecorrigeerd.
- Er is nog geen verslag van KLV verschenen in de nieuwsbrief m.b.t. de loopbaan van afgestudeerde bodemkundigen. De gegevens hiervoor zouden pas begin 2012 bekend worden.
- Saskia Keesstra vraagt wat er met het NBV archief is gebeurd. Jan Peter Lesschen meldt dat dit is nu opgeslagen in het archief van Centrum Bodem in het Atlas gebouw. Eventueel zou met een

ervaren archivaris er een keer doorheen gegaan worden. Stef Hoogveld biedt aan om te beginnen met de inventarisatie van het archief.

- Er is besloten voorlopig niet over te stappen naar een ideële bankrekening, aangezien dit alleen bij de Triodos bank kan, echter bij deze bank is het dan nog niet mogelijk om dit jaar te beginnen met automatische incasso's. Gezien de overstap die nu plaatst vindt naar automatische incasso wordt besloten om voorlopig bij de huidige bank, ING, te blijven.
- Er zijn nog veel lustrumboeken beschikbaar. Vanuit de ALV is voorgesteld deze te verspreiden onder aardrijkskunde leraren, dit wordt ondersteund door het AB. Het DB zal contact opnemen met het KNAG. Verder meldt Stephan Mantel dat Alfred Hartemink een aantal hoofdstukken op zijn website geplaatst heeft, dit was niet bekend bij het DB. Het AB suggereert om het boek nu ook via de NBV website digitaal vrij te geven als pdf. Een kleine hoeveelheid boeken zal in bezit blijven van de NBV als welkomstgeschenk voor nieuwe leden (zolang de voorraad strekt).
- De reglementen van het erelidmaatschap moeten nog op de website worden geplaatst (actie Jan Peter).

4. Financiën

- Jan Peter Lesschen licht het verslag van de kascontrole en de aanbevelingen van de kascontrolecommissie (Theo Edelman en Stef Hoogveld) toe. Deze aanbevelingen zijn ondertussen ingevoerd.
- Stephan Mantel vraagt hoe de ledenlijst van de NBV met de IUSS wordt gesynchroniseerd, het DB zal dit opnemen met Alfred Hartemink van de IUSS.
- Over de afrekening van 2011 waren geen inhoudelijke vragen, voor de IUSS contributie werd het verschil tussen begroting en afrekening veroorzaakt door de koers van de dollar.
- Voor de begroting 2012 moet duidelijk worden dat de bijdrage van de NBV voor themadagen de netto kosten betreft. Op dit moment is vanuit het AB geen behoefte om al reserve voor een toekomstig lustrum op te bouwen, dit zal dan ook niet als aparte post worden opgenomen. Belangrijke wijziging t.o.v. 2011 is de grote daling van de inning van contributiekosten. De begroting wordt verder goedgekeurd.
- De tot en met 2012 verwachte opgebouwde reserve komt overeen met het advies van de kascontrolecommissie over de benodigde financiële middelen.

5. Verandering contributie-inning

Contributie-inning is per 2012 veranderd, waarbij de NBV zelf de contributie van de niet-KLV leden gaat innen. Op dit moment worden deze NBV leden benaderd om de contributie te laten innen via automatische incasso. Boris Jansen geeft zijn complimenten aan het DB dat het gelukt is om de kosten van de contributie-inning nu drastisch te verlagen.

6. NBV Themadagen 2012

- De voorjaarsthemadag staat gepland voor vrijdag 11 mei i.s.m. de provincie Noord-Holland met als thema Aardkundige Waarden. Locatie is Haarlem met 's ochtends presentaties en 's middags een excursie in de omgeving geleid door Wim de Gans. Saskia Keesstra suggereert om ook mensen van de VU te benaderen/informereren. In de discussie wordt benadrukt om ook de zichtbaarheid van deze aardkundige waarden voor de maatschappij mee te nemen en de link met het landschap.
- Voor de najaarsthemadag is op de ALV een voorstel gedaan voor het thema urban soils. Vanuit het AB wordt dit thema positief ontvangen en zijn er veel reacties voor onderwerpen die onder dit thema kunnen vallen:
 - o De TCB heeft eind 2010 een boek uitgebracht de 'ontdek de stadsbodem', er zijn nog boeken beschikbaar en de TCB wil deze eventueel wel beschikbaar stellen voor de themadag.
 - o Relatie met ecosysteemdiensten in de stad. Op gemeenteniveau is dit erg actueel op dit moment. Er is ook een link met zgn. 3D-bestemmingsplannen en TEEB: The Economics of Ecosystems and Biodiversity.
 - o Er is een urban soils werkgroep (David Rossiter, ITC) die zich richt op beschrijving en classificatie.
 - o Rond de Europese bodemstrategie is soil sealing een belangrijk issue (op 10-11 mei 2012 is daar een meeting in Brussel over).
 - o Vanuit de UvA is Jan van Mourik sterk betrokken rond thema Urban Ecology.

- Issues rond ruimtelijke ordening Bouwrijp maken van terreinen en relatie met verdichting etc. van de bodem, vanuit Delft is er ook een groep (Beter bouwrijp maken) die hier werk aan verricht (Frans van de Ven).
- Link met het besluit bodemkwaliteit en de bodemfunctie kaarten
- De missende data in de bodemkaart uit het stedelijk gebied en het werk rond BIS 2014 kan meegenomen worden.
- Thermische effecten rond steden mee te nemen.
- ISRIC heeft twee stadsbodemprofielen beschikbaar
- Mogelijke partners zijn actieve gemeentes, de werkgroep bodem van de VNG (Tom de Mol), platform bodembeheer kan ook namen suggereren en Witteveen + Bos is actief op dit gebied.
- De wet bodembescherming bestaat jaar 25 jaar, er wordt op 11 oktober een meeting georganiseerd, eventueel zou de NBV hier nog bij betrokken kunnen worden. Contact kan worden opgenomen met Sandra Boekhold, TCB.
- Voor toekomstige themadagen: Gerard Taat heeft per email het thema transitie naar de biobased economy gesuggereerd. Dit wordt als zeer relevant beschouwd door het AB. Boris Jansen suggereert dan Lucas Reinders als spreker te benaderen. De TCB gaat dit jaar waarschijnlijk nog een klein onderzoek/rapport over het effect van de biobased economy op de bodem uitvoeren. Ook kan een relatie gelegd worden met de ecologische footprint en dan met name de bodem.
- Joke van Wensem suggereert het thema bodemdaling. Wel is een aantal jaar geleden in het veenweide gebied hier ook aandacht aan gegeven en is er discussie of dit niet teveel geologisch is.
- Stephan Mantel: thema rond digitale bodemkartering en vernieuwing bodemclassificatie. Naar verwachting is begin 2013 het nieuwe bodemmuseum klaar, dit kan ook een aanleiding zijn voor een themadag rond bodemevaluatie (najaar 2013).

7. Samenstelling AB

Het huidige AB bestaat uit 22 leden. Twee emailadressen zijn aangepast: m.c.hanegraaf@nmi-agro.nl en s.hoogveld@gelderland.nl. Rob Hennemann gaat dit jaar met pensioen en stopt daarom met het AB, Marthijn bedankt hem voor zijn inzet en actieve betrokkenheid. ITC is vanwege reorganisaties en bezuinigingen niet meer een grote speler op bodemgebied, waardoor er geen directe opvolger beschikbaar is. Hans Huisman en Jos Vink zijn beide nu 6 jaar AB lid. Het DB zal hun benaderen of zij nog in het AB willen blijven voor een nieuwe termijn van 3 jaar of dat ze iemand binnen hun organisatie kunnen benaderen als opvolger. Voor Jantiene Baartman zal een vervanger gezocht worden als nieuw AIO-lid.

8. Hissinkprijs

Vorig jaar was er discussie over de Hissinkprijs vanwege het lage aantal inzendingen. Dit jaar heeft Linda Nol hem actief gepromoot en dit heeft geleid tot 6 inzendingen, waarvan Jim van Belzen de Hissinkprijs gewonnen. Het DB stelt voor om met de huidige actieve inzet verder te gaan en de prijs jaarlijks uit te reiken, het AB gaat hiermee akkoord.

9. IUSS

In 2014 wordt het volgende congres in Zuid-Korea gehouden. In 2012 wordt een intercongress meeting georganiseerd waarvoor het DB is uitgenodigd. Vanuit het DB is besloten hier niet naar toe te gaan, vanwege de planning en de kosten. Afhankelijk van de agenda zou Alfred Hartemink gevraagd kunnen worden het NBV belang te vertegenwoordigen. Ook kan contact opgenomen worden met andere Europese verenigingen, bijv. de Britse bodemkundige vereniging.

10. Rondvraag

- Ronald Muntjewerff en Joke van Wensem bieden zich aan voor ondersteuning van een themadag rond urban soils.
- Stephan Mantel vraagt hoe het staat met de Canon. Jelle Vervloet zou eventueel wel een stuk willen schrijven over Edelman, deze mist nu nog. Het toevoegen van nieuwe vensters kost rond de 200 euro i.v.m. de aanpassing van de website.
- Het ISRIC is bezig met acquisitie van nieuwe bodemprofielen. Suggesties voor nieuwe profielen en locaties zijn welkom. Stephan Mantel biedt aan dat het ISRIC bodemmuseum beschikbaar is voor de AB vergaderingen van de NBV.

- Aanstaande donderdag om 20.00 is er een presentatie van een bodem thriller rond een verdwenen Wageningse Bodemkundige in de bibliotheek in Wageningen en Theo Edelman staat in het voorprogramma.
- Marthijn Sonneveld vertelt dat hun boek (lesboek en naslagwerk) “De Landschappen van Nederland” dit najaar zal verschijnen.

NBV financiën

door Jan Peter Lesschen

Voor 2011 laat de NBV jaarafrekening een positief saldo van € 2111 zien, welke is toegevoegd aan de reserves. Dit is bijna € 1000 meer t.o.v. de begroting, dit is gedeeltelijk veroorzaakt door lagere kosten, o.a. lagere IUSS contributie door een gunstige dollarkoers en lagere kosten voor representatie van het bestuur, sponsoring en overige uitgaven. Daarnaast waren de inkomsten hoger dan begroot door de inkomsten van de themadag van 2010 en de ontvangen rente die niet in de begroting was opgenomen.

In 2011 zijn de drie verschillende spaarrekeningen samengevoegd tot één spaarrekening bij de ING bank. Daarnaast is het negatieve saldo op de rekening courant bij het KLV sterk verlaagd, aangezien er naast de kosten voor contributie-inning geen verder uitgaven vanaf deze rekening zijn gedaan, waardoor het negatieve saldo grotendeels gecompenseerd werd met de contributie inkomsten.

Voor 2012 is de begroting grotendeels gelijk aan die van 2011, met twee belangrijke uitzonderingen. Ten eerste zijn de kosten van contributie-inning veel lager, omdat het bestuur besloten heeft om per 2012 de contributie van de niet-KLV leden zelf te gaan innen automatische incasso. Daarnaast is het antwoordnummer opgezegd waarmee de portokosten zijn verlaagd. Ter compensatie is het budget voor de themadagen en sponsoring verhoogt. Tenslotte wordt ook al een reservering gemaakt voor de kosten van het bijwonen van de IUSS World Congress of Soil Science in Zuid-Korea in 2014.

NBV jaarafrekening 2011

Uitgaven	Begroting 2011	Afrekening 2011
Kamer van Koophandel	€ 30	€ 27
Kosten bankrekening	€ 66	€ 75
Uren KLV voor diensten	€ 100	€ 0
Kosten inning contributie KLV	€ 1,200	€ 1,209
Overige diensten KLV (etiketten/kopieën etc)	€ 50	€ 0
Porti + antwoordnummer	€ 25	€ 167
Hissink prijs	€ 500	€ 500
Contributie IUSS (\$ 6,25 per lid)	€ 1,850	€ 1,628
Kosten themadagen	€ 750	
Kosten voorjaarsthemadag		€ 218
Reservering najaarsthemadag		€ 592 <i>Betaald in 2012</i>
Website provider	€ 171	€ 171
Representatie en reiskosten DB	€ 200	€ 160
Sponsoring (grondboorkamp. Pyrus)	€ 250	€ 145
Overig (NBV pennen)	€ 250	€ 155
Reserve	€ 1,058	€ 2,111
Totaal uitgaven	€ 6,500	€ 7,157

Ontvangsten	2011	2011
Contributie (370 leden)	€ 6,325	€ 6,073
Verkoop Lustrumboek	€ 175	€ 194
Inkomsten themadag November 2010	€ 0	€ 493
Ontvangen rente		€ 397
Totaal inkomsten	€ 6,500	€ 7,157

Saldo rekeningen

	1-1-2011	31-12-2011
ING betaalrekening	€ 197.94	€ 545.86
ING spaarrekening	€ 9,825.88	€ 10,823.16
ING plusrekening	€ 22.27	€ 0.00
ABN spaarrekening	€ 3,483.77	€ 0.00
Rekening courant KLV	-€ 6,175.77	-€ 1,312.27
Totaal	€ 7,354.09	€ 10,056.75

Begroting 2012

Uitgaven	Afrekening 2011	Begroting 2012
Kamer van Koophandel	€ 27	€ 25
Kosten bankrekening	€ 75	€ 100
Kosten inning contributie	€ 1,209	€ 200
Porti + antwoordnummer	€ 167	€ 40
Hissink prijs	€ 500	€ 500
Contributie IUSS (\$ 6,25 per lid)	€ 1,628	€ 1,850
Netto kosten themadagen	€ 809	€ 1,000
Website provider	€ 171	€ 171
Representatie en reiskosten DB	€ 160	€ 200
Sponsoring	€ 145	€ 350
Reservering IUSS congres 2014	€ 0	€ 350
Overig	€ 155	€ 250
Reserve	€ 2,111	€ 1,464
Totaal uitgaven	€ 7,157	€ 6,500

Ontvangsten	Afrekening 2011	Begroting 2012
Contributie (370 leden)	€ 6,073	€ 6,175
Verkoop Lustrumboek	€ 194	€ 100
Ontvangen rente	€ 397	€ 225
Inkomsten themadag November 2010	€ 493	€ 0
	€ 7,157	€ 6,500

Agenda**1-4 mei 2012****Het 8ste Internationale Symposium Agro Environ**

De leerstoelgroep Landdegradatie en Ontwikkeling organiseert i.v.m. de pensionering van Leo Stroosnijder het Agro Environ symposium in Wageningen, met als thema: '*Environmental Sustainability of Agricultural Management Systems in an ever Changing World*', zie voor meer informatie: <http://www.agroenviron.com/>

10-11 mei 2012**EU conference 'Soil remediation and soil sealing'**

EU DG Environment organiseert op 10-11 mei 2012 een high-level conference over bodembedekking en bodemherstel in Brussel. Meer info en aanmelding via: http://ec.europa.eu/environment/soil/conference_may2012.htm

11 mei 2012**NBV voorjaarsthemadag 'Aardkundig erfgoed'**

NBV organiseert op vrijdag 11 mei 2012 haar voorjaarsthemadag in Wageningen over 'Bodem en Energie'. Meer info en aanmelding via: <http://www.bodems.nl/>

4 juni 2012**Presentatie Geochemische bodematlas van Nederland**

De Universiteit Utrecht, TNO, Deltares, Alterra, en het RIVM presenteren met een symposium de Geochemische bodematlas van Nederland. De bijeenkomst vindt plaats bij het RIVM in Bilthoven. Voor meer informatie zie pagina 9 van deze NBV nieuwsbrief.

21 juni 2012 **SKB Jaarcongres 'Baten van de ondergrond'**

SKB organiseert haar jaarcongres in Media Plaza Utrecht, waarbij het expliciet maken en vergroten van de baten van bodem en ondergrond staan centraal. Meer info en aanmelding via: www.skbodem.nl

26-29 juni 2012 **17^e Internationale Stikstof Workshop**

Dit stikstofcongres wordt deze keer gehouden in Wexford, Ireland. Voor meer informatie: www.nitrogenworkshop.com

2-6 juli 2012 **Eurosoil 2012**

Het vierde internationale congres van de ECSSS in Bari (Italië): <http://www.eurosoil2012.eu/>

27-28 november 2012 **Symposium Bodem breed**

Bodem Breed is het jaarlijkse bodemcongres voor én door de bodemprofessionals. Bijdrages voor presentaties of sessies kunnen tot 25 mei 2012 worden ingezonden, zie voor meer informatie: <http://www.bodembreed.nl>